

ΠΕΙΝΑ ΚΑΙ ΥΠΟΣΙΤΙΣΜΟΣ-ΜΙΑ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΑΠΕΙΛΗ

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ

Στις διάφορες κοινωνίες, παλιές και σύγχρονες, τα άτομα που τις αποτελούν δεν έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις, κοινωνική δύναμη και πλούτο, πρόνοια, επιρροές. Όσοι έχουν στον ίδιο βαθμό περίπου τα παραπάνω χαρακτηριστικά, αποτελούν ένα κοινωνικό στρώμα. Είναι φανερό ότι σε μια κοινωνία θα συναντήσουμε περισσότερα από ένα κοινωνικά στρώματα. Ανάμεσά τους παρατηρούνται ανισότητες, όπου τα άτομα δεν απολαμβάνουν με τον ίδιο τρόπο τον πλούτο, το γόητρο, την κοινωνική δύναμη κ.ά.

Οι κοινωνικές ανισότητες δεν είναι υπόθεση των ατόμων, είναι πρώτα απ' όλα ένα κοινωνικό φαινόμενο κατά το οποίο παράγονται άνισες ευκαιρίες και δυνατότητες για να μπορέσουν τα άτομα να βελτιώσουν την κοινωνική τους θέση και να μειωθούν έτσι οι κοινωνικές διαφορές. Παραδείγματος χάρη, οι ανισότητες που παρατηρούνται στην παραγωγή και κατανομή του εισοδήματος και του πλούτου, οι οικονομικές ανισότητες δηλαδή, δημιούργησαν προβλήματα στους ανθρώπους όπως η αδικία στην κατανομή των υλικών αγαθών, η πείνα, η φτώχεια, η καταδυνάστευση των ανθρώπων και των λαών, η εκμετάλλευση των αδυνάτων, η εγκληματικότητα, οι πόλεμοι, οι αρπαγές, οι κλοπές, η ρύπανση του περιβάλλοντος, οι οικονομικοί ανταγωνισμοί κρατών.

Το πιο ανησυχητικό είναι ότι στην εποχή μας, με την ανάπτυξη της επιστήμης και της τεχνολογίας, όχι μόνο δεν περιορίστηκε το κακό, αλλά αυξήθηκε ακόμα πιο πολύ. Και το πιο παράδοξο γεγονός είναι πως οι χώρες που πλήττονται κατά κύριο λόγο από την πείνα και τον υποσιτισμό που έχουν σαν επακόλουθο εκατομμύρια θανάτους, είναι στην ουσία χώρες με πολύ εύφορο έδαφος και πολύ πλούσιο υπέδαφος.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Οι μαθητές:

1. Να κατανοήσουν τις έννοιες «Πείνα» και «Υποσιτισμός» και με ποιο τρόπο συνιστούν μια παγκόσμια απειλή
2. Να εντοπίσουν τις αιτίες που οδηγούν στην πείνα και στον υποσιτισμό
3. Να συνδέσουν τις έννοιες αυτές με τη Φτώχεια ως γενεσιουργό τους αιτία

4. Να εξετάσουν τη σχέση αυτών των εννοιών με την άνιση κατανομή του πλούτου
5. Να σκεφθούν με ποιο τρόπο ή τρόπους μπορεί να εξαλειφθούν η πείνα και ο υποσιτισμός
6. Να συνειδητοποιήσουν πως ότι θεωρούν απλή αυτονόητη καθημερινότητα αποτελεί όνειρο για εκατομμύρια ανθρώπους στον κόσμο
7. Να εκτιμήσουν το γεγονός πως έχουν ικανοποιητική πρόσβαση σε αγαθά, που εκατομμύρια ενήλικες και παιδιά στερούνται και δε θα μπορούσαν ποτέ να απολαύσουν
8. Να ευαισθητοποιούνται και να αναπτύσσουν συναισθήματα συμπόνιας και αλληλεγγύης προς δοκιμαζόμενους συνανθρώπους τους
9. Να μάθουν να μοιράζονται και να προσφέρουν αυτό που μπορούν σε ανθρώπους που πλήττονται από τη φτώχεια.
10. Να εμπλακούν σε δραστηριότητες με σκοπό την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας στα θέματα της φτώχειας, της πείνας και του υποσιτισμού

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το σχολικό έτος 2010 – 2011, αποφασίσαμε την εκπόνηση του Περιβαλλοντικού Προγράμματος «ΠΕΙΝΑ ΚΑΙ ΥΠΟΣΙΤΙΣΜΟΣ. ΜΙΑ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΑΠΕΙΛΗ», την 3^η ενότητα του τριετούς διάρκειας Περιβαλλοντικού Προγράμματος με τίτλο: «Διατροφή. Υγιεινή Διατροφή. Έκφραση Πολιτισμού και Τρόπου Ζωής»

Ανακοινώσαμε στο σύλλογο των καθηγητών την επιθυμία μας για την υλοποίηση του συγκεκριμένου προγράμματος, ζητώντας την συναίνεση και τη βοήθειά τους.

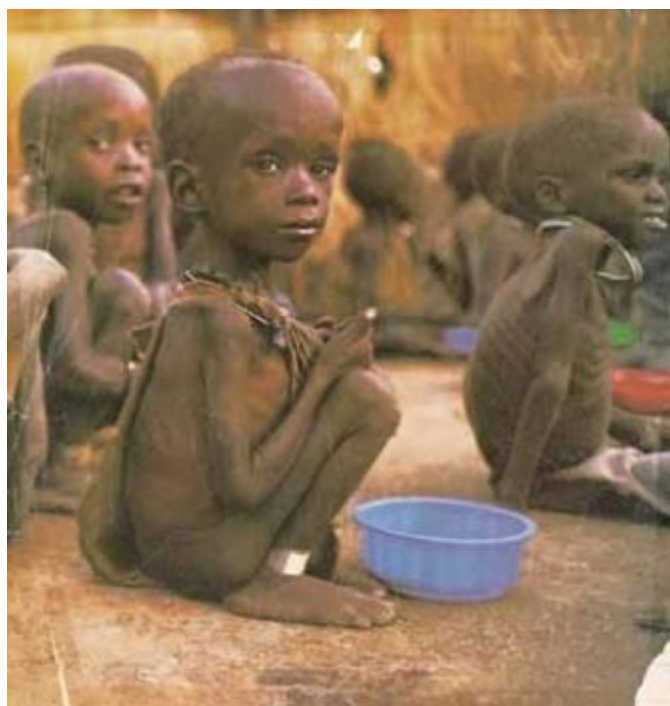
Προετοιμάσαμε την τάξη με εποπτικό υλικό και εξηγήσαμε στους μαθητές και στις μαθήτριες τους στόχους του προγράμματος, καθώς και τον τρόπο υλοποίησής του. Τους χωρίσαμε σε τέσσερις ομάδες των 5 ατόμων και η κάθε ομάδα ανέλαβε ένα συγκεκριμένο αντικείμενο. Πιο συγκεκριμένα η 1^η ομάδα ανέλαβε την έρευνα και τη συγκέντρωση του υλικού, η 2^η ομάδα ανέλαβε την επεξεργασία των δεδομένων, η 3^η ομάδα ανέλαβε την δημιουργία του τεύχους και η 4^η ομάδα ανέλαβε να δημιουργήσει το βίντεο, το Pp της παρουσίασης, αφίσες και κολλάζ. Ορίσαμε το χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης της 3^{ης} ενότητας του προγράμματός μας από το Νοέμβρη 2010 έως και τον Απρίλη του 2011. Το πρόγραμμα παρουσιάστηκε στο Γυμνάσιο Βελβεντού στις 20 Μαΐου 2011 παρουσία μαθητών και των γονέων τους.

Ευχαριστούμε θερμά για την πολύτιμη βοήθειά τους όλους όσους
συνεργάστηκαν στην υλοποίηση αυτού του προγράμματος

Οι μαθητές της Γ' τάξης του Γυμνασίου Βελβεντού
Καθηγήτριες υπεύθυνες του προγράμματος
Βλάχου Βαίτσα ΠΕ 15
Ανδρεάδου-Φραγγούδη Βαρβάρα ΠΕ 06

Τι είναι η Πείνα;

Πείνα σημαίνει να μην έχει κανείς αρκετό φαγητό ή να μην διαθέτει την ποικιλία των τροφών που του είναι απαραίτητη για να καλύψει τις διατροφικές του ανάγκες. Υπάρχουν πολλά διαφορετικά είδη πείνας, που περιλαμβάνουν:

Πείνα: Το αρνητικό και άβολο συναίσθημα που νιώθει κανείς όταν έχει περάσει πολύς χρόνος από την τελευταία φορά που έφαγε. Πρόκειται για μια κατάσταση αδυναμίας, συνέπεια της έλλειψης τροφίμων και η οποία με την πάροδο του χρόνου

μπορεί να προκαλέσει υποσιτισμό. Σε ορισμένες φτωχές χώρες υπάρχει **εποχιακή πείνα**, συνήθως σε μήνες αμέσως πριν την επόμενη συγκομιδή. Διακρίνουμε επίσης την **παροδική πείνα**, που αντιπροσωπεύει το 10% των ανθρώπων που πεινούν, και την **μακροχρόνια πείνα**, που είναι ευρέως διαδεδομένη ανάμεσα στους φτωχούς του πλανήτη.

Υποσιτισμός: Τα τρόφιμα μας προσφέρουν ενέργεια και θρεπτικά συστατικά. Υποσιτισμό έχουμε όταν κάποιος δεν διαθέτει επαρκή ποσότητα τροφίμων, οπότε του λείπει η απαραίτητη ενέργεια και όταν δεν καταναλώνεται σωστή ποικιλία τροφών ώστε ο συνδυασμός τους να δώσει στον άνθρωπο τα απαραίτητα θρεπτικά στοιχεία για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα. Οι άνθρωποι που υποσιτίζονται μπορεί να νιώσουν αδυναμία και να αρρωστήσουν εύκολα. Ένα ιστορικό παράδειγμα υποσιτισμού συναντάμε στα πληρώματα των πλοίων κατά τους προηγούμενους αιώνες, όπου η έλλειψη πρόσληψης βιταμίνης C από τη διατροφή των ναυτών για μεγάλο διάστημα, τους προκαλούσε την ασθένεια σκορβούτο.

Ασιτία: Όταν κάποιος δεν τρώει ή δεν έχει να φάει απολύτως τίποτα.

Λιμοκτονία: Ο θάνατος από παρατεταμένη στέρσηση τροφής, εξαιτίας μεγάλης φτώχειας ή ανέχειας.

Λιμός: Γενική και οξεία έλλειψη τροφής που κάνει μεγάλες ομάδες πληθυσμού να υποφέρουν. Αν τα θύματα του λιμού δεν βρουν τροφή σύντομα, οδηγούνται σε λιμοκτονία. Ιστορικό παράδειγμα λιμού, είναι εκείνο της Γερμανικής κατοχής κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Τον χειμώνα του 1941 στην Αθήνα και τον Πειραιά, χάνονταν περίπου 300 Έλληνες κάθε ημέρα.

Ποια τα Αίτια της Πείνας;

Υπάρχουν πολλοί και αλληλοεμπλεκόμενοι παράγοντες που επηρεάζουν το πρόβλημα. Ωστόσο, η Πείνα καθαυτή μπορεί να προκληθεί από δύο απλούς

λόγους: α) Ο πρώτος είναι η **Φτώχεια**. Όταν δηλαδή κάποιος δεν έχει τα αναγκαία μέσα (χρήματα ή θέση) ώστε να καταφέρει να αποκτήσει πρόσβαση στην απαραίτητη γι' αυτόν τροφή, με

αποτέλεσμα να πεινάει. β) Ο δεύτερος είναι η **Έλλειψη Τροφής**. Όταν δηλαδή τα τρόφιμα σε μία οικογένεια, περιοχή, χώρα, ή ολόκληρο τον πλανήτη, δεν αρκούν για να θρέψουν ένα ή περισσότερα άτομα, με αποτέλεσμα αυτά να πεινούν.

Η Φτώχεια είναι ένα οικουμενικό φαινόμενο που επηρεάζεται από την παγκόσμια διαστρωμάτωση, την διεθνή οικονομία και τις κοινωνικές ανισότητες, καθώς τη συναντάμε σε όλα τα κράτη, ακόμα και στα οικονομικά ισχυρά. Μια από τις βασικότερες αιτίες της φτώχειας είναι η κοινωνική ανισότητα, που σημαίνει άνιση κατανομή των πλουτοπαραγωγικών πηγών, του

εισοδήματος και των περιουσιακών στοιχείων μεταξύ των ατόμων και των κρατών. Άλλες αιτίες είναι η προκατάληψη, οι διακρίσεις και ο ρατσισμός απέναντι σε ορισμένες κοινωνικές ομάδες. Ακόμα, αιτίες φτώχειας αποτελούν ο πόλεμος, οι φυσικές καταστροφές και η ανεργία. Τα φαινόμενα της παραοικονομίας, της φοροδιαφυγής και της κακοδιαχείρισης, δεν αποτελούν πρωτογενείς αιτίες, αλλά προκαλούν επιδείνωση της φτώχειας στο επίπεδο του κοινωνικού συνόλου. Ένα βασικό χαρακτηριστικό της φτώχειας είναι η αναπαραγωγή της (φαύλος κύκλος) από γενιά σε γενιά μέσω των περιουσιακών στοιχείων, με τα οποία κληρονομούνται συνήθως τα κοινωνικά χαρακτηριστικά. Έτσι η φτώχεια διαιωνίζει τις κοινωνικές ανισότητες. Βέβαια, η φτώχεια δεν εξαρτάται απόλυτα από το οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον, αλλά και από τα ατομικά χαρακτηριστικά του καθενός ή ακόμα και από διάφορα απρόοπτα συμβάντα της ζωής. Ο κανόνας

ωστόσο, είναι ότι στις περισσότερες περιοχές του πλανήτη, οι άνθρωποι που γεννιούνται φτωχοί ή καταλήγουν στη φτώχεια από διάφορες αιτίες, δεν μπορούν ούτε οι ίδιοι, ούτε και οι απόγονοί τους να ξεφύγουν από αυτή εύκολα, καθώς δεν έχουν αρκετά χρήματα για

- ✓ να τραφούν σωστά ώστε να σκεφτούν και να ενεργήσουν κατάλληλα
- ✓ να μείνουν σε δικό τους σπίτι
- ✓ να καλλιεργήσουν δική τους γη
- ✓ να πάνε σχολείο για να μορφωθούν και να έχουν περισσότερες ευκαιρίες
- ✓ να αγοράσουν φάρμακα για να είναι υγιείς

Η Έλλειψη Τροφίμων, από την άλλη, έχει εξίσου πολυάριθμα αίτια με τη Φτώχεια, τα οποία περιλαμβάνουν:

1. Τις περιβαλλοντικές καταστροφές, π.χ. ένα τσουνάμι ή ένας κυκλώνας, μια πλημμύρα ή μια ξηρασία, μπορεί να καταστρέψουν ολόκληρες σοδειές
2. Τις ανθρώπινες ενέργειες, π.χ. μια πολεμική σύρραξη ή ένας εμπρησμός, που επηρεάζουν τόσο τα καλλιεργήσιμα εδάφη, όσο και τον πληθυσμό
3. Την αλλαγή του κλίματος. Σύμφωνα με τους επιστήμονες, η άνοδος της θερμοκρασίας του πλανήτη, μειώνει την παραγωγή σιτηρών και ρυζιού.
4. Το διεθνές εμπόριο και την παγκοσμιοποίηση. Σύμφωνα με τις επιταγές της, πολλές φτωχές χώρες αναγκάζονται αντί να καλλιεργήσουν τρόφιμα, να παράγουν προϊόντα όπως κακάο και καουτσούκ τα οποία δεν τρώγονται, για να εξυπηρετήσουν τις διεθνείς αγορές.
5. Τις λανθασμένες πολιτικές αποφάσεις. Πολλές φορές στο παρελθόν, λάθος γεωργικές πολιτικές έχουν οδηγήσει σε έλλειψη τροφίμων. Κάτι παρόμοιο συμβαίνει και στις μέρες μας, όταν προωθείται και επιχορηγείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, η παραγωγή βιοκαυσίμων.
6. Το μικρό εργατικό δυναμικό των αγροτών στις χώρες που μαστίζονται από πείνα. Οι πληθυσμοί των αγροτών (και μαζί και τα εργατικά τους χέρια), μειώνονται διαρκώς από τις ασθένειες που πλήττουν τις φτωχές χώρες (όπως το HIV), αλλά και από τη μετανάστευση. Έτσι, γίνεται ολοένα και δυσκολότερο να παραχθεί ικανή ποσότητα τροφίμων για να θρέψει τις χώρες αυτές.
7. Τον υπερπληθυσμό, αφού όσο αυξάνεται ο αριθμός των κατοίκων στον πλανήτη, τόσο δυσκολότερο γίνεται να βρεθεί τροφή για όλους. Παρότι στις μέρες μας, τα τρόφιμα που παράγονται είναι αρκετά για να μας θρέψουν όλους, οι προβλέψεις αναφέρουν ότι μέχρι το έτος 2050, η αγροτική

παραγωγή θα πρέπει να έχει διπλασιαστεί για να καλύψει την αύξηση του πληθυσμού. Ωστόσο, θα πρέπει όταν αναφερόμαστε στον υπερπληθυσμό, να λαμβάνουμε πάντα υπόψη μας ότι είναι μέγεθος σχετικό. Για παράδειγμα, ένας Αμερικάνος καταναλώνει τόση τροφή, όσο 5 Ινδοί μαζί.

Πού βρίσκονται οι Πεινασμένοι:

Στο Γεωγραφικό Χάρτη

Η πείνα και ο υποσιτισμός επηρεάζουν ένα στα τρία άτομα ανά τον κόσμο, και αφορούν σε όλες τις ηλικιακές ομάδες, κυρίως όμως στους φτωχούς και ευάλωτους ανθρώπους. Η μεγάλη πλειοψηφία των υποσιτιζόμενων ανθρώπων ζει στην Αφρική και την Ασία. Στην περιοχή της Ινδίας ζει σχεδόν ο μισός πληθυσμός ανθρώπων που υποφέρουν από πείνα. Η Αφρική και η υπόλοιπη Ασία υπολογίζεται ότι έχουν το υπόλοιπο 40%, ενώ τις τάξεις των πεινασμένων ανθρώπων συμπληρώνουν οι κάτοικοι της Λατινικής Αμερικής και άλλων σημείων του κόσμου. Πρέπει να κατανοήσουμε ότι σε κάθε περιοχή και σε κάθε χώρα βρίσκονται άνθρωποι που μπορεί να πεινάνε. Για το λόγο αυτό, καλό είναι εκτός από τον γεωγραφικό εντοπισμό της πείνας, να πραγματοποιήσουμε και έναν αντίστοιχο κοινωνικό.

Στον Κοινωνικό Χάρτη

Ποιοι είναι λοιπόν αυτοί που βιώνουν την πείνα γύρω μας ;

Άστεγοι: Άστεγους συναντούμε συχνότερα στις αναπτυγμένες χώρες του Δυτικού

Κόσμου. Οι άνθρωποι αυτοί ζουν σε συνθήκες φτώχειας και εξαθλίωσης, με αποτέλεσμα να βιώνουν μια συνεχή κατάσταση πείνας.

Μετανάστες- Πρόσφυγες: Πολλοί άνθρωποι λόγω της φτώχειας ή των συνθηκών πολέμου που επικρατούν στις χώρες τους αναγκάζονται να μεταναστεύσουν συνήθως προς τις χώρες του Δυτικού Κόσμου. Οι άνθρωποι που πηγαίνουν οικειοθελώς σε μια άλλη χώρα να δουλέψουν λέγονται μετανάστες ενώ αυτοί που εξαναγκάζονται γιατί απειλείται η ζωή τους, λόγω εθνικής καταγωγής, φύλου, θρησκείας ή εμπόλεμης κατάστασης που επικρατεί στη χώρα τους λέγονται πρόσφυγες.

Οι μετανάστες και οι πρόσφυγες είναι πολύ πιθανό να βιώσουν συνθήκες πείνας, τόσο κατά τη διάρκεια που ταξιδιού τους, όσο και κατά την άφιξή τους στη χώρα υποδοχής. Ίσως να περάσουν αρκετοί μήνες μέχρι οι μετανάστες και οι πρόσφυγες να μπορέσουν να ανταπεξέλθουν οικονομικά στις ανάγκες μιας ισορροπημένης και θρεπτικής διατροφής και γενικά καλών συνθηκών διαβίωσης.

Ανεργοι: Καθώς τα ποσοστά ανεργίας ανεβαίνουν σχεδόν σε όλες τις

αναπτυγμένες χώρες, υπάρχουν ολοένα και περισσότεροι άνθρωποι που χάνουν τις δουλειές τους, συνεπώς και το εισόδημά τους, με αποτέλεσμα σταδιακά να περιέρχονται σε συνθήκες φτώχειας. Αυτό έχει επιπτώσεις και στη διατροφή τους, καθώς δε μπορούν να ανταπεξέλθουν στο ακριβό κόστος ζωής και να παράσχουν στις οικογένειές τους όλα τα θρεπτικά τρόφιμα που έχουν ανάγκη.

Ηλικιωμένοι: Ο μέσος όρος προσδοκώμενης ζωής ανεβαίνει, οι άνθρωποι ζουν περισσότερο και υπάρχουν πολλοί ηλικιωμένοι που έχουν ένα εισόδημα συχνά σταθερό και χαμηλό και με το οποίο πρέπει να ανταπεξέλθουν στο κόστος ζωής το οποίο όμως ανεβαίνει συνεχώς. Τα αυξημένα έξοδα για φάρμακα και κατάλληλη περίθαλψη μπορούν να αναγκάσουν ηλικιωμένους να πρέπει να επιλέξουν ανάμεσα σε απαραίτητα για τη ζωή τους φάρμακα ή τη σωστή διατροφή.

Ποιες είναι οι Επιπτώσεις της Πείνας;

Στο άτομο

Ο υποσιτισμός σε ατομικό επίπεδο, μπορεί να σημαίνει μια σειρά από επικαλυπτόμενα προβλήματα. Σε πρώτη φάση, ο χρόνιος υποσιτισμός ή κακοσιτισμός οδηγεί σε καθυστερημένη ανάπτυξη τα μικρά παιδιά και σε αναιμία τους ενήλικες. Στη συνέχεια, τα πόδια πρήζονται εξαιτίας της έλλειψης πρωτεϊνών, ενώ μειώνονται οι αντιστάσεις στις ασθένειες και η ίαση των τραυμάτων. Επίσης παρουσιάζεται προοδευτική αδυναμία του οργανισμού και δυσκολία στην κατάποση, που δεν επιτρέπει τη σωστή

πρόσληψη τροφής. Την ίδια στιγμή, ποικίλα συμπτώματα (όπως αναιμία, χρόνια διάρροια, συρρίκνωση οργάνων όπως η καρδιά και οι πνεύμονες, υποθερμία, μυϊκή αδυναμία, δυσπεψία) και ασθένειες από την μειωμένη πρόσληψη θρεπτικών στοιχείων μπορεί να κάνουν την εμφάνισή τους. Αναλυτικά:

- **Kwashiorkor** (εγκαταλελειμμένος, στα Γκανέζικα). Ασθένεια που προκαλείται όπου η διατροφή είναι ικανοποιητική σε θερμίδες, αλλά φτωχή σε πρωτεΐνες π.χ. σε κουλτούρες που τρώνε μόνο ρύζι ή καλαμπόκι. Εμφανίζεται αμέσως μετά τον απογαλακτισμό του παιδιού (εξ' ου και το όνομά του). Προκαλεί σοβαρές αλλοιώσεις στο συκώτι: τα ηπατοκύτταρα γίνονται ατροφικά, το συκώτι διηθείται από νερό και λίπη που δε μεταβολίζονται. Τυπικό της σύμπτωμα η χαρακτηριστική διογκωμένη κοιλιά (οίδημα πείνας), που βλέπουμε στις φωτογραφίες φτωχών παιδιών.

- **Μαρασμός**. Ασθένεια βρεφών, όταν η μητέρα τους αναγκαστεί να σταματήσει τον θηλασμό. Προκαλεί ανακοπή της ανάπτυξης και εκλέπτυνση του δέρματος. Καθώς συνεχίζεται η στέρηση πρωτεϊνών, προκαλείται αδυναμία ανάπτυξης, απώλεια μυϊκής μάζας, και μειωμένη αντίσταση σε ασθένειες. Κόπωση, ευερεθιστότητα και λήθαργος, είναι ακόλουθα συμπτώματα που συνδέονται με την έλλειψη πρωτεϊνών.

- **Αναιμία.** Προκαλείται από την έλλειψη σιδήρου (σίδηρος υπάρχει στο κρέας, το αυγό, τα καρύδια, τα πράσινα λαχανικά, τα όσπρια) η οποία ταλαιπωρεί σύμφωνα με εκτιμήσεις πάνω από 1,7 δισεκατομμύρια ανθρώπους στον κόσμο.

- **Goitre.** Πρόκειται για τη διόγκωση του θυροειδούς αδένος, που προκαλείται από την έλλειψη ιωδίου. Ιώδιο υπάρχει άφθονο στα θαλασσινά, αλλά στον Δυτικό Κόσμο το συναντάμε και στο μαγειρικό αλάτι, οπότε είναι ελάχιστες οι πιθανότητες να λείψει από τη διατροφή μας.

- **Ασθενές Ανοσοποιητικό Σύστημα.** Όταν από τη διατροφή μας λείπει εντελώς ο ψευδάργυρος (που βρίσκεται στο κρέας, τα δημητριακά ολικής άλεσης, το σουσάμι και τα οστρακοειδή), οι άμυνες του οργανισμού είναι πολύ χαμηλές, με αποτέλεσμα να εκδηλώνονται πολύ εύκολα διάρροια και πνευμονία.

- **Μπέρι - μπέρι.** Είναι ασθένεια που προκαλείται από την ανεπάρκεια θειαμίνης (βιταμίνη B1 -υπάρχει στο χοιρινό, τους σπόρους, τα καρύδια, τα φασόλια, κλπ.) και η οποία οδηγεί σε βλάβη του νευρικού συστήματος και στην αχρηστία των μυών. Άλλα συμπτώματα έλλειψης είναι η καρδιακή αρρυθμία, η καρδιακή ανεπάρκεια, η αδυναμία, δυσκολίες στο βάδισμα, πνευματική σύγχυση και παράλυση. Αυτή η ασθένεια ανακαλύφθηκε πρώτα στην Άπω Ανατολή όταν διαδόθηκε ευρέως η συνήθεια του εξευγενισμένου ρυζιού, με την απομάκρυνση από τα πλούσια σε θειαμίνη φλούδια του.

- **Έλλειψη ριβοφλαβίνης** (βιταμίνη B2 -υπάρχει στα γαλακτοκομικά προϊόντα) μπορεί να προκαλέσει συμπτώματα όπως δερματικά εξανθήματα, σκασιμάτα και κοκκίνισμα κοντά στις γωνίες των ματιών και των χειλιών, όπως επίσης και υπερευαισθησία στο φως (φωτοφοβία). Μπορεί επίσης να προκαλέσει σκασιμάτα στις γωνίες του στόματος (χειλώση).

- **Πελάγρα.** Είναι ασθένεια που προκαλείται από την έλλειψη νιασίνης (βιταμίνη B3, υπάρχει στο κρέας, τα πουλερικά, τα ψάρια, τα μανιτάρια, τα δημητριακά) και χαρακτηρίζεται από διάρροια, εξανθήματα δέρματος, εγκεφαλική δυσλειτουργία, ερεθισμούς της γλώσσας και του στόματος, καθώς και προβλήματα στην κατάποση. Ιστορικά είχε παρατηρηθεί στην Ευρώπη όταν οι φτωχοί άνθρωποι έτρωγαν αποκλειστικά καλαμπόκι.

- **Έλλειψη πυριδοξίνης** (βιταμίνη B6 - υπάρχει στο κρέας, τα πουλερικά, τα ψάρια και τις πατάτες) μπορεί να οδηγήσει σε συμπτώματα όπως αδυναμία, ερεθιστικότητα και αϋπνία. Επίσης, σε αποτυχία της ανάπτυξης, χειροτέρευση της κίνησης και διαταραχές.

- **Έλλειψη φυλλικού οξέος ή κοβαλαμίνης** (το φυλλικό οξύ υπάρχει σε πράσινα φυλλώδη λαχανικά και το σουκρότι και την βιταμίνη B12 στο κρέας, το γάλα και τα αυγά) μπορεί να οδηγήσει σε αναιμία. Τα συμπτώματα είναι μεγάλα, ανωριμότητα των ερυθρών αιμοσφαιρίων, που δείχνει αργή σύνθεση DNA. Άλλα συμπτώματα περιλαμβάνουν καούρα, διάρροια και συχνές μολύνσεις λόγω καταστολής του ανοσοποιητικού συστήματος. Επηρεάζει το νευρικό σύστημα, οδηγώντας σε κατάθλιψη, πνευματική σύγχυση, λιποθυμίες και κούραση.

- **Σκορβούτο.** Ασθένεια που προκαλείται από την έλλειψη σε βιταμίνη C (ασκορβικό οξύ). Τα πρώτα σημάδια έλλειψης της βιταμίνης C είναι το μάτωμα γύρω από τα δόντια και το σπάσιμο των τριχοειδών αγγείων κάτω από το δέρμα, που σχηματίζουν εστίες αιμορραγίας. Σημαντική έλλειψη βιταμίνης C δρα στο νευρικό και το μυϊκό σύστημα. Οδηγεί σε εκφυλισμό των μυών και σε πόνο, υστερία και κατάθλιψη. Περαιτέρω συμπτώματα είναι η αναιμία, οι συχνές μολύνσεις, το τραχύ δέρμα και η αποτυχία των πληγών να επουλωθούν. Το σκορβούτο χαρακτηρίζεται από σπασμούς, πυρετό, απώλεια της πίεσης του αίματος και οδηγεί στο θάνατο.

- **Κερατομαλάκυνση.** Καταστροφή του κερατοειδούς χιτώνα που οδηγεί σε τύφλωση, και συνδέεται με την έλλειψη της βιταμίνης A (υπάρχει στα γαλακτοκομικά προϊόντα, τα καρότα και τα ψάρια). Αυτή προκαλεί σε πρώτη φάση απώλεια της νυχτερινής όρασης. Στα βρέφη και στα παιδιά έλλειψη της βιταμίνης μπορεί να προκαλέσει μία ασθένεια τη ξηροφθαλμία. Τα μάτια γίνονται ευαίσθητα στο φως και περιορίζεται ή σταματάει η έκκριση δακρύων που τα υγραίνουν. Τα βλέφαρα κολλούν και φουσκώνουν ενώ προκαλούνται αλλοιώσεις και μολύνσεις στον κερατοειδή του ματιού.

- **Ραχίτιδα.** Ασθένεια που προκαλείται στα παιδιά από την έλλειψη βιταμίνης D (που τη συναντάμε στα γαλακτοκομικά προϊόντα, τα αυγά και τα ψάρια), η οποία βοηθά στην απορρόφηση του ασβεστίου από τον οργανισμό. Οδηγεί σε καθυστερημένη ανάπτυξη, νωθρότητα και μυϊκή αδυναμία, αλλά και κυρτώσεις των κλειδώσεων, παραμορφώσεις της σπονδυλικής στήλης, κλπ.

- **Έλλειψη βιταμίνης K** (υπάρχει κυρίως στα πράσινα φυλλώδη λαχανικά) δεν επιτρέπει στο αίμα να πήξει και αυξάνει τον κίνδυνο αιμορραγίας. Επίσης, επειδή η βιταμίνη αυτή βοηθά στην ενδυνάμωση των οστών, η ανεπάρκειά της οδηγεί σε υψηλότερο κίνδυνο ανάπτυξης οστεοαρθρίτιδας. Τέλος, η βιταμίνη K θεωρείται ότι προστατεύει την ελαστικότητα του δέρματος, συνεπώς η έλλειψή της προκαλεί γρηγορότερη γήρανση του δέρματος

Στην κοινωνία και τον κόσμο

Είναι φανερό ότι οι επιπτώσεις του υποσιτισμού σε κάθε άτομο ξεχωριστά, μπορεί να είναι τραγικές, ακόμα και μοιραίες. Τι συμβαίνει όμως όταν μια ολόκληρη κοινωνία μαστιζείται από την πείνα;

α) Μια πρώτη συνέπεια, είναι ότι η κοινωνία αυτή δεν μπορεί να έχει φυσιολογική ανάπτυξη, εξαιτίας του φαύλου κύκλου της φτώχειας και της πείνας. Για να κατανοήσουμε γιατί συμβαίνει αυτό, πρέπει να ξεκινήσουμε τον συλλογισμό μας παρατηρώντας το πιο ευαίσθητο τμήμα του συνόλου, που είναι τα παιδιά. Η φτώχεια και η ανεπαρκής ποσότητα τροφής έχουν ως αποτέλεσμα όχι μόνο τη δημιουργία προβλημάτων υγείας και ανάπτυξης των παιδιών, αλλά συμβάλλουν και στην αναπαραγωγή της ανεργίας και τη διαίωνιση της φτώχειας.

Στις αναπτυσσόμενες χώρες πολλά παιδιά -και ιδίως κορίτσια- συχνά πρέπει να βοηθούν τις οικογένειές τους να βγάλουν ένα μικρό εισόδημα που θα τους επιτρέψει να επιβιώσουν με αποτέλεσμα αντί να πηγαίνουν στο σχολείο να δουλεύουν στα χωράφια. Επομένως, η φτώχεια εμποδίζει την εκπαίδευση, γιατί πολλά παιδιά αναγκάζονται να μην πηγαίνουν στο σχολείο. Ακόμα όμως και αν τα παιδιά πηγαίνουν σχολείο αλλά πεινάνε, αντιμετωπίζουν τεράστιες δυσκολίες στο να συγκεντρωθούν και να αφομοιώσουν γνώσεις.

Κατά συνέπεια, η πείνα κλέβει από τα παιδιά το δικαίωμα στην απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων, δηλαδή στη μόρφωση. Συνεχίζοντας τον συλλογισμό μας, τα παιδιά που δεν έχουν ούτε τις βασικές γνώσεις ανάγνωσης και γραφής, είναι πολύ δύσκολο στο μέλλον να βρουν μια δουλειά και σχεδόν αδύνατον μια καλά αμειβόμενη δουλειά, κάτι που θα τους βοηθήσει να βγουν από τις συνθήκες φτώχειας που βιώνουν. Το συμπέρασμα είναι ότι η φτώχεια και η πείνα οδηγούν στην ανεργία καθώς και το αντίστροφο, η ανεργία οδηγεί στην πείνα και τη φτώχεια. Δημιουργείται δηλαδή ένας φαύλος κύκλος. Από εκεί και πέρα, εάν σε μια χώρα υπάρχει μόνο ένας μικρός αριθμός δυνατών, μορφωμένων και υγιών ανθρώπων οι οποίοι μπορούν να εργαστούν, είναι πολύ δύσκολο για τη χώρα αυτή να χτίσει μια δυνατή οικονομία. Έτσι, όταν ο πληθυσμός ενός κράτους υποσιτίζεται, μειώνονται η παραγωγικότητα και ο πλούτος. Και ο κύκλος συνεχίζεται.

β) Μια δεύτερη συνέπεια της Πείνας σε κοινωνικό επίπεδο, είναι η πρόκληση αναταραχών, συρράξεων και συγκρούσεων, οι οποίες με τη σειρά τους ενισχύουν τα ήδη υπάρχοντα προβλήματα και δεν επιτρέπουν την εφαρμογή προγραμμάτων για την επίλυσή της. Δημιουργείται συνεπώς ένας ακόμη φαύλος κύκλος, σαν εκείνον που εξετάσαμε στην προηγούμενη παράγραφο. Ας δούμε πώς συμβαίνει αυτό: Σε πολλά σημεία του κόσμου (στις μέρες μας στην Αϊτή, το Μεξικό και αλλού), οι άνθρωποι

ξεσηκώνονται απελπισμένοι από την φτώχεια και την πείνα και προσπαθούν να ανατρέψουν το υφιστάμενο σύστημα κοινωνικής διαστρωμάτωσης και να διαμορφώσουν μια δικαιότερη κοινωνία. Η ρήξη τους σε σχέση με τις εκάστοτε κυβερνήσεις, οδηγεί συνήθως στη δημιουργία επαναστατικών ομάδων, οι οποίες προσπαθώντας να καταλάβουν την εξουσία μεταχειρίζονται βία και σπέρνουν την καταστροφή στο πέρασμά τους.

Ωστόσο, στην ανθρώπινη ιστορία οι συγκρούσεις και ο πόλεμος αποτέλεσαν και αποτελούν μια από τις βασικές αιτίες που προκαλούν τις πιο έντονες, σοβαρές και γενικευμένες καταστάσεις πείνας. Ο πόλεμος έχει επιπτώσεις που μοιάζουν με αυτές των φυσικών καταστροφών. Οι άνθρωποι εγκαταλείπουν τα σπίτια τους σε αναζήτηση ασφάλειας, αφήνοντας πίσω τα χωράφια τους, τα ζώα ή τους καρπούς τους. Συχνά δε μπορούν να επιστρέψουν παρά μόνο μήνες αργότερα. Επιπλέον, στον πόλεμο, η τροφή μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως όπλο. Οι στρατιώτες οδηγούν τους αντιπάλους τους σε παράδοση καταστρέφοντας τα αποθέματα τροφών ή πλήττοντας τις τοπικές αγορές τους.

Συμπερασματικά, οι επιπτώσεις της πείνας σε κοινωνικό επίπεδο, περιλαμβάνουν την υπανάπτυξη του κοινωνικού συνόλου, τις κοινωνικές αναταραχές και την παγίδευση του μέλλοντος μιας περιοχής σε καταστροφικούς φαύλους κύκλους, από τους οποίους είναι πολύ δύσκολο να εξέλθει χωρίς σημαντική εξωτερική βοήθεια.

Τρέχουσες απειλές για την παγκόσμια επισιτιστική ασφάλεια

Αύξηση της ζήτησης για τρόφιμα

Ο παγκόσμιος πληθυσμός ανέρχεται επί του παρόντος σε έξι δισεκατομμύρια, αλλά αναμένεται να αυξηθεί σε περίπου εννέα διο. έως το 2020 πριν σταθεροποιηθεί γύρω στα δέκα δισεκατομμύρια το 2050. Σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα, η ζήτηση για τρόφιμα εν γένει αναμένεται να αυξηθεί κατά 50% έως το 2050, και η ζήτηση για κρέας κατά 85%.

Ανταγωνισμός για γη

Πιθανές αυξήσεις στη απόδοση μπορεί να μην είναι αρκετές για να θρέψουν τον κόσμο. Είναι αναμενόμενο ότι μεγαλύτερη έκταση γης θα απαιτείται, για να ανταποκριθεί η γεωργία στην πρόκληση της αύξησης του πληθυσμού. Όμως, η γεωργία πρέπει να ανταγωνισθεί για γη και με την αστικοποίηση που αυξάνεται σε όλο τον κόσμο - με τις πόλεις να επεκτείνονται στη πιο παραγωγική γη - καθώς και η χρήση γης για καλλιέργεια βιοκαυσίμων και ξυλείας.. Η αλλαγή του κλίματος και συνιστά απειλή για την αύξηση των εκτάσεων γης για τη γεωργία, δημιουργώντας την ανάγκη για τη διατήρηση των δασών για να απορροφήσουν τα αέρια του θερμοκηπίου.

Ποιότητα του εδάφους

Από την πράσινη επανάσταση στις αρχές της δεκαετίας του 1950, η εντατική γεωργία σε όλο τον κόσμο έχει οδηγήσει σε σοβαρή υποβάθμιση των γεωργικών εδαφών. Σύμφωνα με το International Food Policy Research Institute, μέχρι και τα 40% της γεωργικής γης σε όλο τον κόσμο πλήττονται σοβαρά από την υποβάθμιση του εδάφους. Αυτό προκαλείται από τη καλλιέργεια ενός μόνο είδους σε ορισμένες εκτάσεις, η οποία επί σειρά ετών εξαντλεί όλα τα θρεπτικά συστατικά που απαιτούνται από το έδαφος και μειώνει τις αποδόσεις.

"Γενετική διάβρωση» στην γεωργική βιοποικιλότητα

Σε ορισμένες περιπτώσεις, η αντικατάσταση των εγχώριων τοπικών ποικιλιών φυτών με φυτά υψηλής απόδοσης ή εξωτικές ποικιλίες έχει, σύμφωνα με τους επιστήμονες, οδηγήσει στην κατάρρευση σημαντικών γονιδιακών υλικών, όπως και τις άγριες και αυτόχθονες ποικιλίες. . Μερικοί ερευνητές πιστεύουν επίσης ότι η γενική τάση προς την οικολογική και γενετική ομοιομορφία που επιβάλλεται από την ανάπτυξη της σύγχρονης γεωργίας, (όμως γενετικά μεταλλαγμένα προϊόντα), αποτελεί μια πρόκληση για τη γενετική ποικιλομορφία των γεωργικών οικοσυστημάτων, γεωργία και μειώνει την ικανότητα της γεωργίας να προσαρμοσθεί στις μεταβαλλόμενες κλιματολογικές συνθήκες και τις νέες ποικιλίες παρασίτων.

Λειψυδρία

Ενώ η γεωργία αντιπροσωπεύει περίπου το 70% της χρήσης του παγκόσμιου γλυκού νερού, μη βιώσιμη άντληση από λίμνες, ποτάμια και υπόγεια ύδατα

γίνεται όλο και πιο απειλητική για τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα της παγκόσμιας παραγωγής τροφίμων. Η ετήσια συνάντηση Νταβός το 2009 προειδοποίησε ότι ο κόσμος είναι στα πρόθυρα της πτώχευσης σε νερό σε πολλά μέρη. Ο ΟΗΕ επισημαίνει ακόμη ότι 70 από τους μεγάλους διεθνείς ποταμούς, συμπεριλαμβανομένων των Κολοράντο, Γάγγη, Ιορδάνη, Νείλου και Τίγρη-Ευφράτη, είναι κοντά στο μέγιστο επίπεδο άντλησης για τον εφοδιασμό των συστημάτων άρδευσης και δεξαμενών με νερό.

Η αλλαγή του κλίματος

Η αλλαγή του κλίματος επηρεάζει άμεσα την παραγωγή τροφίμων αλλάζοντας τις Αγροοικολογικές συνθήκες. Αύξηση στις εποχιακές διακυμάνσεις των βροχοπτώσεων αναμένεται να επηρεάσει τη διαθεσιμότητα του νερού, καθιστώντας πιο δύσκολη την πρόβλεψη της απόδοσης. Η αλλαγή των καιρικών συνθηκών αναμένεται, επίσης, να φέρει νέες ασθένειες και παράσιτα των φυτών.

Καθώς η στάθμη της θάλασσας αναμένεται να αυξηθεί, μια σημαντική αύξηση κατάλληλων καλλιεργειών σε υψηλότερα γεωγραφικά πλάτη, στις περισσότερες ανεπτυγμένες χώρες, είναι αναμενομένη - συνδυαζόμενη με αντίστοιχη μείωση των δυνητικών καλλιεργειών στα χαμηλότερα γεωγραφικά πλάτη, (όπου βρίσκονται οι περισσότερες αναπτυσσόμενες χώρες). . Εν τω μεταξύ, το λιώσιμο των παγετώνων στα Ιμαλάια και το Θιβέτ αναμένεται να προκαλέσει σοβαρά προβλήματα υδροδότησης στις ασιατικές χώρες, συμπεριλαμβανομένης και της Κίνας.

Τιμές πετρελαίου

Η σύγχρονη παραγωγή τροφίμων έχει μεγάλη εξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα από την εποχή της λεγόμενης "πράσινης επανάστασης" της δεκαετίας του 1940, όταν τα φυτοφάρμακα, τα λιπάσματα και ζιζανιοκτόνα που παρασκευάζονται από πετροχημικά προϊόντα άρχισαν να χρησιμοποιούνται και η μηχανοποίηση της γεωργίας άρχισε να αυξάνει. Ενώ η Πράσινη Επανάσταση αύξησε την παγκόσμια παραγωγή σιτηρών κατά 250% μεταξύ 1950 και 1984, η διαρκώς φθίνουσα διαθεσιμότητα των ορυκτών καυσίμων αναμένεται να έχει σημαντική επίδραση στη σύγχρονη βιομηχανική γεωργικό σύστημα: πολύ περισσότερο, δεδομένου ότι η κατανάλωση ενέργειας στη γεωργική παραγωγή έχει αυξηθεί σε μεγάλο βαθμό.

Επιπλέον, η επισιτιστική ασφάλεια μπορεί να παρεμποδίζεται από **κοινωνικό-πολιτικούς παράγοντες**, ιδίως στις αναπτυσσόμενες χώρες. Η κυβερνητική παρέμβαση μπορεί να μειώσει τα κίνητρα για τους παραγωγούς για επενδύσεις και αύξηση της παραγωγής τους, και οι μικρή αγρότες να έχουν δυσκολία πρόσβασης σε σπόρους, λιπάσματα, μηχανήματα, πιστώσεις και τις αγορές.. Η δύναμη των μεσαζόντων έμπορων στη αλυσίδα των γεωργικών προϊόντων μπορεί επίσης να εμποδίζει τις πιθανότητες των αγροτών να λαμβάνουν δίκαιη αποζημίωση για την εργασία τους, ενώ οι

πόλεμοι και εθνικές ταραχές να εμποδίζουν τη βιωσιμότητα συνολικά της παραγωγής τροφίμων.

Παγκόσμια επισιτιστική ασφάλεια: πιθανές λύσεις

Αύξηση της παραγωγικότητας στη γεωργία

Καθώς αυξάνεται η ζήτηση για τρόφιμα και η αύξηση του ανταγωνισμού για γη περιορίζει τις ευκαιρίες για επέκταση γη της γεωργικής γης, η αύξηση των αποδόσεων από την υφιστάμενη γη γίνεται παράγοντας ζωτικής σημασίας. Μία από τις κύριες συζητήσεις στο θέμα επικεντρώνεται στις γενετικά τροποποιημένες (ΓΤ) καλλιέργειες.

Επειδή οι γενετικά τροποποιημένες καλλιέργειες είναι περισσότερο ανθεκτικές στα παράσιτα, ζιζάνια, και έντομα, επιτρέπουν καλύτερες συγκομιδές και μειώσουν την ανάγκη για φυτοφάρμακα. Δεύτερης γενιάς ΓΤ τεχνολογίες, οι οποίες είναι υπό εξέλιξη, θα κάνουν ακόμη πιο ανθεκτικές τις καλλιέργειες, στη λειψυδρία, τις ακραίες θερμοκρασίες, υπαφαλμυρωμένα ή όξινα εδάφη. Ανθεκτικές στην ξηρασία και στα άλατα καλλιέργειες θα μπορούσε να τραβήξουν το ενδιαφέρον στο πλαίσιο της καταπολέμησης της αλλαγής του κλίματος, της λειψυδρίας και της υποβάθμισης του εδάφους.

Η απόδοση της παραγωγής θα μπορούσε επίσης να αυξηθεί, κυρίως στις αναπτυσσόμενες χώρες, εξασφαλίζοντας πρόσβαση των αγροτών σε σπόρους, λιπάσματα, μηχανήματα, τεχνολογία, πιστώσεις και αγορές. Αυτό μπορεί να γίνει μέσω του ευρύτερων δημόσιων επενδύσεων στη γεωργία και τις υποδομές, καθώς και από τις ανεπτυγμένες χώρες αυξάνοντας την αναπτυξιακή τους βοήθεια προς τις αναπτυσσόμενες χώρες.

Ενίσχυση της γεωργικής έρευνας και ανάπτυξης

Αν ο κόσμος τροφοδοτείται σήμερα από ένα μικρό αριθμό καλλιεργειών, δηλαδή ρύζι, καλαμπόκι και σιτάρι, οι γεωργικοί ερευνητές ισχυρίζονται ότι είναι απαραίτητο να διαφοροποιηθούν οι καλλιέργειες, καθώς και διερευνηθούν οι δυνατότητες για νέες ποικιλίες και, στη συνέχεια, να διαφοροποιηθούν οι γενετικοί πόροι των νέων καλλιεργειών. Περισσότερη γενετική ποικιλία σε ένα είδος, όπως υποστηρίζεται, θα της επιτρέψει να προσαρμοστεί πιο εύκολα στις μεταβαλλόμενες κλιματολογικές συνθήκες. Οι ερευνητές τονίζουν επίσης την ανάγκη για περισσότερη έρευνα που συνδυάζει, για παράδειγμα, την γεωπονία, την αστικοποίηση, τον ενεργειακό εφοδιασμό, την γενετική, την παθολογία και τα οικονομικά, για να ανταποκριθούμε καλύτερα στις προκλήσεις της γεωργίας.

Επιλογή πιο "πράσινων" γεωργικών πρακτικών

Η Χρήση του νερού στην γεωργία μπορεί, όπως αναφέρεται, να μειωθεί κατά 50% έως και 30%, με τη χρήση της στάγδην άρδευσης

Άλλες πιθανές λύσεις περιλαμβάνουν την ολοκληρωμένη διαχείριση

επιβλαβών οργανισμών την ολοκληρωμένη διαχείριση της ευφορίας του εδάφους και την ελάχιστη άρωση

Η πρώτη από τις τελευταίες επιλογές που συνεπάγεται η χρήση των φυσικών θηρευτών και οργανισμών για να καταστρέφουν τα παράσιτα, μειώνοντας έτσι την ανάγκη για φυτοφάρμακα. Η δεύτερη λύση απαιτεί συνδυασμένη χρήση των οργανικών και ανόργανων λιπασμάτων για την αύξηση των αποδόσεων, και την βελτίωση της ποιότητας των εδαφών.

Αν και αυτό σημαίνει ότι ζιζανιοκτόνα πρέπει να χρησιμοποιηθούν για τον έλεγχο των ζιζανίων, η μέθοδος θεωρείται ότι προλαμβάνει τη διάβρωση των εδαφών και διατηρεί την υγρασία τους.

Διεθνής συνεργασία

Άλλες προτάσεις περιλαμβάνουν την απελευθέρωση του εμπορίου γεωργικών προϊόντων, κυρίως λόγω του ότι οι αγροτικές επιδοτήσεις της ΕΕ και των ΗΠΑ για την παραγωγή τροφίμων και εξαγωγές περιορίζει τον ανταγωνισμό από τις αναπτυσσόμενες χώρες και διαβρώνει τους γεωργικούς τομείς τους.

Η δημιουργία ενός συστήματος αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης και ενός διεθνούς οργανισμού («Διεθνής Οργανισμός Τροφίμων»), έχει επίσης προταθεί ως μέσο συντονισμού της συλλογικής δράσης σε μελλοντικές διατροφικές κρίσεις.

Στήριξη της μικρής σε κλίμακα γεωργίας, ιδίως στις αναπτυσσόμενες χώρες, και βοηθώντας τους να αυξήσουν την αγροτική παραγωγικότητα τους, θεωρείται επίσης σαν ένας τρόπος (αν όχι ο μοναδικός) για την ενίσχυση της ασφάλειας των τροφίμων, αλλά και στήριξη των μικρών αγροτών από τη φτώχεια

Έξαρση της παγκόσμιας πείνας – Λύση;

I. Η αδράνεια των ισχυρών

Το γεγονός ότι το έτος 2008 ο αριθμός των πεινασμένων συνανθρώπων μας ανήλθε τουλάχιστον σε 963 εκατομμύρια ξεπερνώντας κάθε προηγούμενο όριο, δεν φαίνεται να συγκίνησε ιδιαίτερα ούτε τις πολυάσχολες πολιτικές ηγεσίες, ούτε όμως και τις σε βαθύ λήθαργο μακάρια κοιμώμενες κοινωνίες πολιτών του αναπτυγμένου κόσμου. Σημειώνεται ειδικότερα ότι το 65% του συνόλου των πεινασμένων συγκεντρώνεται σε 7 χώρες (Ινδία, Πακιστάν, Μπαγκλαντές, Ινδονησία, Κίνα, Αιθιοπία, Δημοκρατία του Κονγκό). Η περιοχή όμως που πλήττεται από την πείνα περισσότερο από κάθε άλλη είναι η Υποσαχάρια Αφρική, καθώς 1 στους 3 κατοίκους της (περίπου 235 εκατομμύρια άνθρωποι) υποφέρει από χρόνια υποσιτισμό. Αξίζει επίσης να αναφερθεί ότι οι επιπτώσεις του πολέμου στο Ιράκ και το Αφγανιστάν, αλλά και οι συγκρούσεις στο Λίβανο και την Παλαιστίνη εκτόξευσαν σημαντικά τον αριθμό των πεινασμένων στην Εγγύς Ανατολή και τη Β. Αφρική. Έτσι, ο αριθμός των υποσιτισμένων ανθρώπων στη συγκεκριμένη περιοχή ανήλθε από 15 εκατομμύρια, όπου κυμαινόταν κατά τη διετία 1990-1992, σε τουλάχιστον 37 εκατομμύρια το 2007, σημειώνοντας αύξηση περίπου 150%.

Με βάση πρόσφατα στοιχεία του ΟΗΕ, ο συνολικός αριθμός των ανθρώπων που βιώνουν την πείνα, αυξήθηκε κατά 75 εκατομμύρια το 2007 και κατά 40 περίπου εκατομμύρια το 2008. Εκτιμάται επίσης ότι κάθε 1 ώρα, τουλάχιστον 1.000 συνάνθρωποι μας -σε μεγάλο ποσοστό παιδιά- πεθαίνουν εξαιτίας της πείνας. Παράλληλα, υπάρχουν βάσιμες ενδείξεις, ότι η παρούσα οικονομική κρίση θα οδηγήσει σε ακόμα μεγαλύτερη αύξηση των πεινασμένων του κόσμου. Ο στόχος που το 1996 είχε θέσει ο Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας του ΟΗΕ (FAO), ο παγκόσμιος αριθμός των πεινασμένων να μειωθεί στα 500 εκατομμύρια μέχρι το 2015, μοιάζει υπό τις παρούσες συνθήκες καταδικασμένος σε πρόωρη και πλήρη αποτυχία, παρ' όλο που, όπως άλλωστε επισημαίνουν ειδικοί επιστήμονες, αν γινόταν

ορθή διαχείριση και κατανομή του γήινου φυσικού πλούτου, ο πλανήτης Γη θα μπορούσε να θρέψει με βάση τα σύγχρονα δεδομένα τουλάχιστον 12 δισεκατομμύρια ανθρώπους.

Εκτιμάται ότι για να επιτευχθεί στοιχειώδης μείωση του παγκόσμιου αριθμού των υποσιτισμένων, απαιτούνται από τη διεθνή κοινότητα ετήσιες επενδύσεις ύψους τουλάχιστον 30 δισεκατομμυρίων δολαρίων για την ανάπτυξη της γεωργίας και της κοινωνικής προστασίας του πληθυσμού των φτωχών χωρών.

II. Υπερκαταναλωτισμός

Το ότι περίπου 1 στους 6,5 συνανθρώπους μας λιμοκτονεί ήταν ούτως ή άλλως «ψιλά γράμματα» μπροστά στις καθημερινές, έγνοιες των πολιτών των αναπτυγμένων χωρών, π.χ. για καλύτερους μισθούς και εν γένει για πιο άνετη ζωή. Οι επιπτώσεις που επιφέρει η σύγχρονη κρίση των χρηματοπιστωτικών οργανισμών, οι πτωτικές τάσεις των αναπτυξιακών δεικτών, που προβάλλονται με δραματικό τρόπο από τα ΜΜΕ, η εποχή οικονομικής ύφεσης που προμηνύεται ότι θα βιώσει ο αναπτυγμένος κόσμος απομακρύνει ακόμα περισσότερο την πιθανότητα, οι σύγχρονες αναπτυγμένες κοινωνίες να στρέψουν με τη δέουσα σοβαρότητα την προσοχή τους στο ζωτικής σημασίας για την επιβίωση εκατομμυρίων ανθρώπων ζήτημα της πείνας που πλήττει κυρίως τις αναπτυσσόμενες ή υπανάπτυκτες χώρες. Το διαχρονικό αυτό ζήτημα αντιμετώπισης της παγκόσμιας πείνας φαίνεται ότι ωχριά μπροστά στον κίνδυνο, ο μέσος καταναλωτής να περιορίσει τις συνήθειες καταναλωτικές δαπάνες του για αγορά αξεσουάρ, οικιακών συσκευών, αυτοκινήτων, ταξιδιών, οικοπέδων κ.ο.κ. ή στη χειρότερη περίπτωση να ελαττώσει τα χρήματα που ξοδεύει για τη διατροφή του.

Για να κατανοηθεί σαφέστερα η ένοχη στάση του μέσου πολίτη των αναπτυγμένων χωρών απέναντι στο εντεινόμενο φαινόμενο της πείνας, αναφέρεται ενδεικτικά ότι το πλουσιότερο 20% του παγκόσμιου πληθυσμού, που κατά κύριο λόγο ανήκει στον δυτικό αναπτυγμένο κόσμο, καταναλώνει περίπου το 80% του συνόλου των φυσικών πόρων του πλανήτη. Η στάση του μέσου Έλληνα πολίτη διόλου δεν αποκλίνει από την ανωτέρω νοοτροπία και πρέπει να εξίσου να προβληματίσει κάθε σκεπτόμενο πολιτικό και κοινωνικό φορέα.

Σύμφωνα με επίκαιρα στοιχεία διεθνούς έρευνας της WWF (Living Planet Report 2008, εκτιμάται ότι για να καλυφθούν οι ετήσιες βιοτικές ανάγκες του μέσου Έλληνα απαιτείται η παραγωγική εκμετάλλευση τουλάχιστον 59 στρεμμάτων γης ανά κάτοικο, τη στιγμή που ο παγκόσμιος μέσος όρος κάλυψης των ετήσιων βιοτικών αναγκών ανέρχεται σε 27 στρέμματα ανά κάτοικο, ενώ οι δυνατότητες του πλανήτη για την κάλυψη των βιοτικών αναγκών του συνολικού πληθυσμού της Γης περιορίζονται στην παραγωγική αξιοποίηση 21 στρεμμάτων ανά κάτοικο. Δεδομένου ότι ο μέσος όρος κατανάλωσης του Έλληνα υπερβαίνει σχεδόν κατά τρεις φορές το όριο δυνατοτήτων του πλανήτη, γίνεται αντιληπτό ότι, αν όλοι οι κάτοικοι της Γης υιοθετούσαν τον τρόπο ζωής του μέσου Έλληνα, θα απαιτούνταν τρεις γήινοι πλανήτες, για να τραφεί ο παγκόσμιος πληθυσμός.

Είναι αναμφισβήτητο ότι ο εν λόγω υπερκαταναλωτικός τρόπος ζωής του μέσου Έλληνα πολίτη και εν γένει του μέσου πολίτη των αναπτυγμένων

χωρών αποβαίνει σε βάρος των ευάλωτων πληθυσμών των αναπτυσσόμενων και των υπανάπτυκτων χωρών και αποτελεί βασικό αίτιο αύξησης του φαινομένου της πείνας σε αυτές. Είναι προφανές ότι ο πλούτος που οι εν λόγω χώρες παράγουν με ελάχιστο κόστος, λόγω του φθηνού εργατικού δυναμικού του ντόπιου πληθυσμού που συχνά εργάζεται σε απάνθρωπες συνθήκες, εξάγεται προς τις αναπτυγμένες χώρες και καταναλώνεται απερίσκεπτα από τους πολίτες των χωρών αυτών, δηλ. από εμάς, χωρίς να συλλογιζόμαστε τις επιπτώσεις του καταναλωτικού μας πάθους. Αυτό έχει ως συνέπεια, οι πληθυσμοί των χωρών αυτών να μαστίζονται από διαρκώς εντεινόμενη φτώχεια και το πείνα.

III. Η πείνα ως δείκτης ποιότητας του σύγχρονου πολιτισμού

Αν θεωρήσουμε ότι η ανάληψη πρωτοβουλιών για την αντιμετώπιση της πείνας αποτελεί δείκτη ποιότητας του ανθρώπινου πολιτισμού και των αξιών από τις οποίες αυτός εμφορείται, τότε μπορεί εύκολα να συμπεράνει κανείς ότι ο εντεινόμενος υποσιτισμός εκατοντάδων εκατομμυρίων

ανθρώπων ξεσκεπάζει την ηθικοπνευματική γύμνια του σύγχρονου πολιτισμού. Το φαινόμενο ραγδαίας εξάπλωσης της φτώχειας σε μια εποχή υπεραφθονίας ελέγχει την ποιότητα του πολιτισμού μας και την ευαισθησία της συνείδησης μας.

Η προβληματική αυτή αποτυπώνει την αδυναμία έμπρακτης εφαρμογής των θεμελιωδών ανθρωπιστικών αρχών που γέννησε ιστορικά ο δυτικός πολιτισμός, όπως π.χ. ο σεβασμός στο δικαίωμα της ζωής, η προστασία της ανθρώπινης προσωπικότητας της ελευθερίας και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Το νομικό επίτευγμα θέσπισης της Χάρτας για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ομοιάζει με μια θεωρητική άσκηση μπροστά στη δραματική έξαρση του φαινομένου της πείνας. Στην πράξη αποδεικνύεται αδύναμο για την αντιμετώπιση της παγκόσμιας πείνας, αλλά και των παρενεργειών της.

V. Λύση;

Εμείς, οι πολίτες των αναπτυσσόμενων κοινωνιών είμαστε πλέον σχετικά ενημερωμένοι για το δράμα της λιμοκτονίας εκατοντάδων εκατομμυρίων συνανθρώπων μας. Παρά ταύτα, όσο δεν το αντικρίζουμε ζωντανά στο στενό μας περίγυρο, συνεργούμε με τη στάση μας σε αυτό το έγκλημα. Σε καιρό ειρήνης και υπεραφθονίας αγαθών συνεργούμε στο έγκλημα λιμοκτονίας των συνανθρώπων μας, και ας μην επικρέμαται για εμάς ο φόβος της τιμωρίας.

Το πρόβλημα έξαρσης της παγκόσμιας πείνας δεν έχει να κάνει απλώς με την ελλιπή χρηματοδότηση των υπανάπτυκτων χωρών από τη διεθνή κοινότητα και τις αναπτυγμένες χώρες. Αυτό αποτελεί μάλλον την κορυφή

του παγόβουνου. Το πρόβλημα είναι ασφαλώς βαθύτερο και έχει να κάνει με τη απουσία αξιολογικών σταθερών, από την οποία πάσχει ο σημερινός σύγχρονος άνθρωπος. Έτσι, έχουν εξασθενήσει οι ηθικές αντιστάσεις του. Οι κοινωνικοπολιτικές ευαισθησίες και τα συνειδησιακά του αντανάκλαστικά έχουν επικίνδυνα ατονήσει. Πολιτικές ηγεσίες, αλλά και η κοινωνία των πολιτών ιδίως των αναπτυσσόμενων χωρών, δηλ. καθένας από μας που ζει σε συνθήκες υπεραφθονίας υλικών αγαθών, οφείλουν να αναθεωρήσουν τις αξιολογικές τους προτεραιότητες. Οφείλουν να παύσουν να εθελοτυφλούν και με τη δέουσα σοβαρότητα να θέσουν σε πρώτη προτεραιότητα την ουσιαστική αντιμετώπιση του ζητήματος της παγκόσμιας πείνας. Για να επιτευχθεί αυτό όμως πρέπει να υιοθετήσουμε έμπρακτα σε κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο ξεχασμένες αξίες, όπως η υπερ. ατομικότητα, η συλλογικότητα, η αλληλεγγύη, η έμπρακτη φιλανθρωπία. Αυτός είναι μάλλον και ο ασφαλέστερος δρόμος που μπορεί να οδηγήσει σε δημιουργική εξυγίανση του σύγχρονου ανθρώπινου πολιτισμού, αλλά και σε έμπρακτη αποκατάσταση της κοινωνικής αδικίας, προϊόν της οποίας αποτελεί και η έξαρση του φαινομένου της παγκόσμιας πείνας.

Σήμερα η Γη φιλοξενεί 6,7 δισεκατομμύρια ανθρώπους. Ο δήθεν "υπερπληθυσμός" ως αιτία φτώχειας και πείνας ουσιαστικά δεν ευσταθεί. Παρόλα' αυτά όμως 963 εκατομμύρια άνθρωποι σήμερα είναι πεινασμένοι... ενώ την ίδια ώρα μία μικρή μερίδα ανθρώπων σε σχέση με τον παγκόσμιο πληθυσμό-πληρώνουν εκατομμύρια δολάρια κάθε έτος για να χάσουν τα περιττά κιλά τους από την υπερκατανάλωση τροφής... Την ίδια ώρα ιατρικές μελέτες αναφέρουν πως αυξάνουν τα ποσοστά παχυσαρκίας των παιδιών στην Ευρώπη και τις ΗΠΑ...

Τι συμβαίνει πραγματικά;

Από τη μία διαθέτουμε τους πόρους ώστε να δοθεί ένα τέλος στην πείνα και από την άλλη οι πόροι αυτοί διανέμονται άνισα –και άδικα-, ώστε από τη μία να πεθαίνουν χιλιάδες παιδιά από την πείνα, ενώ άλλες τόσες χιλιάδες υποφέρουν από παχυσαρκία... Καταλαβαίνουμε δηλαδή πως το πρόβλημα δεν σχετίζεται με ανεπάρκεια τροφίμων, αλλά με την άδικη κατανομή τους. Η αδικία φυσικά έχει άμεση σχέση και με την άδικη κατανομή του πλούτου, όπως και με την εκμετάλλευση των πλουτοπαραγωγικών πηγών των χωρών "του τρίτου κόσμου" από τις ληστρικές και άπληστες διαθέσεις μίας μικρής μερίδας ανθρώπων, τραπεζιτών κτλ...

Έτσι το 20% των πλουσιότερων παγκοσμίως καταναλώνουν το 76,6% των αγαθών, το 60% των μέσων εισοδημάτων το 21,9% και το 20% των φτωχότερων το 1,5%.

Σύμφωνα με στοιχεία των διεθνών οργανισμών

1. 963 εκατομμύρια άνθρωποι σε όλο τον κόσμο είναι πεινασμένοι.
2. Κάθε μέρα πεθαίνουν 25.000 άνθρωποι επειδή για μεγάλο διάστημα δεν έχουν να φάνε.
3. Από αυτούς περίπου 16.000 είναι παιδιά που πεθαίνουν από αιτίες που σχετίζονται με την πείνα ή τις ασθένειες που επιδεινώνονται από υποσιτισμό.
4. Ένα παιδί πεθαίνει κάθε 5 δευτερόλεπτα από την πείνα.

5. Μια μάνα χάνει το παιδί της κάθε 5 δευτερόλεπτα, επειδή δεν υπάρχει τροφή.
6. Περισσότερο από το ήμισυ των θανάτων που σημειώνονται παγκοσμίως κάθε χρόνο μπορεί να αποδοθεί στην πείνα.

Την τελευταία δεκαετία ο αριθμός των πεινασμένων ανθρώπων συνεχίζει να αυξάνεται. Τα τρόφιμα όμως που παράγονται είναι πολύ περισσότερα από ποτέ άλλοτε και τα στατιστικά στοιχεία δείχνουν ότι ο κόσμος έχει γίνει πλουσιότερος. Οι αριθμοί φανερώνουν μεν την

έκταση του προβλήματος, όμως δίνουν μια εξαιρετικά διαστρεβλωμένη εντύπωση για τις αιτίες της πείνας και της φτώχειας στον κόσμο. Η πείνα δεν προκαλείται από έλλειψη τροφίμων, ή έλλειψη καλλιεργήσιμων εκτάσεων, ή λόγω ανεπαρκούς γνώσης για την παραγωγή τροφίμων ή φυσικές καταστροφές ή εθνικούς πολέμους. Η φτώχεια δεν προκύπτει από την έλλειψη πλούτου ή πλουτοπαραγωγικών πηγών, αλλά από την άνιση κατανομή τους και οι αιτίες της πηγάζουν από την άρνηση ή τον παραγκωνισμό των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η εξάλειψη της φτώχειας είναι πολιτική επιλογή, κι αυτό το επιβεβαίωσαν 189 ηγέτες κρατών, όταν το 2000 δεσμεύτηκαν με τη Διακήρυξη της Χιλιετίας να μειώσουν μέχρι το 2015 στο μισό την πείνα στον πλανήτη. Όμως, οι δεσμεύσεις αυτές δεν τηρούνται και χώρες ολόκληρες παραμένουν εγκλωβισμένες σε έναν φαύλο κύκλο φτώχειας και κενών υποσχέσεων. Μπορεί οι ανεπτυγμένες χώρες, αν και ούτε τα εσωτερικά τους προβλήματα στην άνιση κατανομή πλούτου και τροφής δεν έχουν λύσει, να διαθέτουν κάποια σχετικά μεγάλα ποσά για να βοηθήσουν θεωρητικά τις φτωχές χώρες, όμως οι ίδιες είναι που στην πράξη κάνουν αφαιμάξη πολύ μεγαλύτερων ποσών από τις αναπτυσσόμενες χώρες, εκμεταλλευόμενες τους φυσικούς τους πόρους. Ο Αντόνιο Ονοράτι της οργάνωσης IPC (International Potato Center), η οποία εκπροσωπεί μικρούς αγρότες, αλιείς και άλλους εργάτες της γης, στο άρθρο του "Γιατί φτάσαμε στην πείνα" λέει:

«Οι Σύνοδοι Κορυφής του Οργανισμού Γεωργίας του ΟΗΕ γίνονται μεν για τους αγρότες αλλά χωρίς τους αγρότες. Ενώ το 80% των τροφίμων του κόσμου προέρχονται από τη δουλειά τους, κανένας εκπρόσωπός τους δε βρίσκεται σε τέτοιες σημαντικές συναντήσεις. Αντίθετα τις θέσεις τους καταλαμβάνουν εκπρόσωποι μεγάλων πολυεθνικών εταιρειών αγροτικών προϊόντων και εκπρόσωποι οικονομικών θεσμών, όπως το Διεθνές

Νομισματικό ταμείο και η Παγκόσμια Τράπεζα, οι οποίοι ζητούν περισσότερη απελευθέρωση των αγροτικών αγορών, πράγμα το οποίο θα φέρει ακόμη πιο ανεξέλεγκτη άνοδο των τιμών των τροφίμων».

Εύκολα συμπεραίνουμε λοιπόν πως η αιτία του κακού βρίσκεται ακριβώς στις προτεραιότητες και τις επιλογές των πλουσίων κρατών του κόσμου, που σε γενικές γραμμές είναι εις βάρος των φτωχότερων χωρών, επειδή έτσι βολεύει στην ανάπτυξη και τα συμφέροντα που για να διασφαλιστούν απαιτούν μεταξύ άλλων τη διαιώνιση της άδικης κατανομής εισοδήματος και τροφής.

Στην ίδια πολιτική εξάλλου στηρίζεται:

1. Η προώθηση των μεταλλαγμένων τροφίμων επειδή τάχα δεν επαρκεί η

τροφή, ενώ όπως αποδεικνύεται από τα στοιχεία κάτι τέτοιο δεν ισχύει,

2. Η προώθηση των βιοκαυσίμων, εις βάρος της τροφής των λαών και

3. Η υπερκατανάλωση κρέατος, με αποτέλεσμα η τροφή για την πλειονότητα των ανθρώπων να μετατρέπεται σε ζωοτροφή.

Έτσι φτάνουμε στο σημείο η ευημερία των λίγων να μετριέται με το θάνατο των πολλών και αυτή η πραγματικότητα δεν εξισορροπείται με τις μέχρι τώρα προσπάθειες διαφόρων οργανισμών.

"Τι είδους σύστημα είναι όμως αυτό που, όσο περισσότεροι άνθρωποι χάνουν τη δουλειά τους, τόσο περισσότερο τρίβουν τα χέρια τους οι χρηματιστές για τα προσδοκώμενα κέρδη;"

Είναι ένα σύστημα τελείως απάνθρωπο. Η πρόβλεψη είναι πως η παγκόσμια καταστροφή της ανθρώπινης εργασίας θα πάρει ακόμη μεγαλύτερες διαστάσεις και πως θα απειλήσει εκατοντάδες εκατομμύρια ανθρώπους με φτώχεια και με πείνα.

Η ταχύτητα με την οποία αλλάζει η κατάσταση είναι τρομακτική. Αυτό που άρχισε ως χρηματοπιστωτική κρίση έχει γίνει πλέον μια παγκόσμια οικονομική κρίση. Και ίσως και κάτι χειρότερο: μια γενικευμένη πολιτική κρίση με ολοένα και πιο έντονη κοινωνική αναταραχή, εξασθενημένες κυβερνήσεις και οργισμένους λαούς που έχουν πια χάσει κάθε εμπιστοσύνη στους ηγέτες τους και στο μέλλον τους.

Η ελπίδα για να σβήσουν τέτοιες εικόνες από προσώπου γης θα έρθει μόνο όταν θα είμαστε πραγματικά έτοιμοι να μοιραστούμε τα πάντα εξίσου με τους συγκατοίκους μας στη Γη, με βάση την αγάπη και την ειρήνη. Αυτό φυσικά προϋποθέτει την αλλαγή ολόκληρου του συστήματος που κυβερνά τον κόσμο. Πώς μπορεί να γίνει αυτό;

1. Με την εγκαθίδρυση της ειρήνης σε όλα τα μήκη και πλάτη της Γης, ώστε το κάθε έθνος να μπορέσει να ανακάμψει

2. Με τη διαγραφή όλων των ληστρικών χρεών, που οι ίδιες οι Παγκόσμιες και Κεντρικές τράπεζες με δόλο χρέωσαν σε χώρες που παράλληλα λήστευαν μέσω των πολυεθνικών επιχειρήσεων τους.
 3. Με την καταστροφή όλων των οπλικών συστημάτων και την παύση κάθε είδους στρατιωτικής δαπάνης για πολεμικό εξοπλισμό.
 4. Με την επιστροφή στην αρμονία με τη φύση και την παύση ανάπτυξης κάθε μορφής τεχνολογίας που αποδεδειγμένα είναι ενάντια στη φύση και τον άνθρωπο
 5. Με την απεξάρτηση της επιστημονικής κοινότητας από τα ιδιωτικά συμφέροντα και την επανένταξη των προσπαθειών της στην υπηρεσία του ανθρώπου
 6. Με τη δίκαιη ανταμοιβή των χωρών που προσφέρουν πρώτες ύλες
 7. Με τη χρήση των χρημάτων ως απλό μέσο ανταλλαγής αγαθών και όχι ως μέσο πλουτισμού
 8. Με την κατάργηση κάθε ιδιωτικού τραπεζικού συστήματος ή ιδιόκτητης κεντρικής τράπεζας που στοχεύει στον πλουτισμό
- Και φυσικά όπως σε όλους τους τομείς, έτσι και στο θέμα της φτώχειας και της πείνας στον κόσμο, η αλλαγή θα ξεκινήσει από μέσα μας. **Εμείς οι ίδιοι καλούμαστε να γίνουμε η αλλαγή που θέλουμε να δούμε στον κόσμο.**

Εμείς θα πρέπει να γίνουμε ενσάρκώσεις της αγάπης, της ειρήνης και της δικαιοσύνης, αποτραβώντας τη δύναμη μας από κάθε σύστημα που στηρίζει τη διαίωνιση του πολέμου και της αδικίας... Εμείς οι ίδιοι θα σπάσουμε τα δεσμά των συμφερόντων και θα γίνουμε κρίκοι μιας νέας αλυσίδας ανθρώπων που θα προάγουν την ειρήνη και θα δώσουν τέλος στη φτώχεια και την πείνα. Και αυτή η εξέλιξη δεν μπορεί παρά να είναι αποτέλεσμα ατομικής εσωτερικής αρμονίας, εσωτερικής ειρήνης και ισορροπίας που θα έχουμε καταφέρει σαν αποτέλεσμα της διαδικασίας συνειδητοποίησης μας....

Τα στοιχεία για την υλοποίηση του προγράμματός μας πάρθηκαν από τον ηλεκτρονικό και έντυπο τύπο, οι εικόνες από σελίδες στο διαδίκτυο και τις φωτογραφικές συλλογές του Sebastião Salgado "Migrations and portraits" "Africa"

<https://www.greenpeace.org/greece/>

<https://www.greenpeace.org/international/>

<https://24h.com>.

<https://gr.euronews.com>

<https://www.unhcr.org/gr/>

Εφημερίδες: «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» «ΤΑ ΝΕΑ» «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ»

«ΤΟ ΒΗΜΑ» Εκδόσεις των ετών 2009 & 20210

ΕΝΤΥΠΟ «ΠΙΥΛΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ» ΟΚΤΩΒΡΗΣ 2009